

SZÁMOK ÍRÁSA

ESETFELVETÉS–MUNKAHELYZET

Részlet egy munkahelyi beszámolóból:

Az interneten folytatott telefonbeszélgetés 0,4 százalékról 1,3 százalékra nőtt egy év alatt, ami abszolút számokban kifejezve azt jelenti, hogy 13 ezerről 53 ezerre emelkedett a felhasználók száma. A kábeltelefon használata 2009-ben szintén erősödő trendet mutatott. A tavalyi 6 százalékról 9 százalékra nőtt a felhasználók aránya. Ez a tavalyi évhez képest mintegy 128 000-rel több, összességében pedig 350 000, azaz Háromszázötvenezer felhasználót jelent.

A beszámoló meglehetősen sok számszerű adatot tartalmaz. Biztos abban, hogy nem tévesztette el a számokat írás közben? A számok fontos adatok a különböző kimutatásokban, statisztikákban, beszámolóokban stb. Tévesztésüknek, hibázásuknak súlyos következményei lehetnek.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A magyar írásgyakorlatban a számok kétféleképpen írhatók: betűkkel és számjegyekkel. Arra nincs egyértelmű szabályunk, hogy mikor melyik írásmódot alkalmazzuk. Írásgyakorlatunk azt mutatja, hogy a betűírás többnyire a folyamatos szövegekben használatos, különösen akkor, ha rövid a szám kiejtett alakja: *egy, kettő, öt, hat, nyolc, tíz* vagy *húsz, száz, ezer, egymillió, kétmilliárd*; toldalékos és névutós szókapcsolatokban: *egyől tízig, százon felül, kettő után*; valamint szóösszetételekben: *kétfiókos, négyhetenként, ötdolláros, egyjegyű, százlábú* stb.

Ha a számok kiejtett alakja viszonylag hosszú, vagy nem szöveges környezetben fordulnak elő, akkor gyakoribb a számjegyekkel történő írásuk: *125 ülőhely, 843 ember, 2050 bérlet, 74 582 szavazat*. A szám hosszúságától függetlenül többnyire számjegyeket írunk az időpont, pénzösszeg, mérték, statisztikai adat és ehhez hasonló esetek lejegyzésére. Bizonyos szövegekörnyezetben vagy hivatalos iratokban, nyomtatványokon (pl. csekken, számlán, postai utalványon) számjeggyel és betűvel is fel kell tüntetni a szükséges számokat: *A mai napon átvettem 254.780 Ft-ot, azaz Kettőszázötvennégyezer-hétszáznyolcvan forintot.*

A SZÁMOK ÍRÁSA BETŰVEL

A tőszámneveket *kétezerig* egybeírjuk, függetlenül attól, hogy hány szótagból vagy összetételből áll: *ötszázhuszonhat, ezeregyszázhetvenkettő, ezerkilencszázkilencvenkilenc*. Kétezer felett csak a kerek ezres, milliós stb. számokat kell egybeírni: *háromezer, negyvenötezer, egyszázhúszezer, ötvenhatmillió*. Más esetekben az összetett tőszámnevet – a számjegyeknél szokásos hármasszámcsoporthoz tartozásával – tagoljuk, és a csoportok közé kötőjelet teszünk: *háromezer-hatvanöt, negyvenkétezer-ötszázhatvanhat, tizenegymillió-háromszázötvenhat*. Hivatalos iratokban és a különböző nyomtatványokon, ha a számjegyet betűvel is megismételjük, nagybetűvel kezdjük a szám írását: *A vevő az áru ellenértékéért átadott 234.560 Ft-ot, azaz Kettőszázharmincnégyezer-ötszázhatvan forintot*.

A római számok

A számok írására ismerjük a római és arab számjegyeket. A római számok használata jóval ritkább, mint az arab számoké. Következésképpen csak néhány hagyományos esetben alkalmazunk római számokat: dinasztiai, évszázadok, események, rendezvények, címzésben a kerületek, emelletek, valamint törvények, fejezetek stb. sorszámainak megjelölésére: *II. Endre, XX. század, II. világháború, XV. országos táncbéli napok, XXVI. fejezet, Budapest VIII. kerület, Baross u. 53. IV. emelet, a 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól*.

1. ábra Római számok¹

A római számok az ókori római időből származnak. A számírás rendszere – megalkotása és olvasása – bonyolultabb, mint az arab számoké. A latin ábécé néhány betűjének számértéket adtak, és ezek kombinációival – a számrendszer jeleinek összevonásával – jelölték a számokat. A nullát nem jelölték.

Gépírásuk nem jelent különösebb gondot, a billentyűzeten az adott római számnak megfelelő betű nagybetűs változatával írhatók (I. váltóval): *I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX, XXX, XL, L, LX, LXX, LXXX, XC, C, CC, CCC, CD, D, M*.

¹ Forrás: <http://www.betonopus.hu/notesz/mertekegység/romaiszam.jpg>

Az arab számok

A dokumentumokban többnyire az arab számokat használjuk. Ezek eredetileg indiai számjegyek voltak, amelyek az arabok közvetítésével jutottak el Európába. Alakjuk fokozatosan formálódott, a középkorban már így néztek ki:

0	1	2	3	٤	٥	6	7	٨	9
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9

2. ábra Arab számok²

Írógépeinken, illetőleg a számítógép klaviatúráján az arab számok külön billentyűkön találhatók a legfelső sorban. Gépi írásuk a tízujjas vakírás technikájával a leghatékonyabb.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A számok írásakor tartsa be a tízujjas vakírás szabályait! A számok a felső sorban találhatók, ezért előfordulhat, hogy az egyes számokat nehezen érik el az ujjai. A megszokotthoz képest emelje kissé magasabbra a csuklóját! Ügyeljen arra, hogy lehetőleg mindig csak az adott számjegyhez rendelt ujj mozduljon el az alaptartás betűiről – legfeljebb a szomszédos ujjakkal segítheti a mozgulatot –, de a billentyű leütése után ujjai azonnal térjenek vissza alaptartásba.

A betűk leütése könnyed, de határozott mozdulattal történjen. Írás közben tekintete a másolószövegen legyen.

A számok számjegyekkel és betűvel történő írásakor ügyeljen a **számok írására vonatkozó helyesírási szabályokra** is:

1. A két-, három- és négyjegyű számokban a számjegyeket folyamatosan írjuk egymás mellé: *18, 123, 2345, 9876*. Az öt- vagy ennél többjegyű számokat a szokásos hármas tagolás szerint írjuk szóközzel, hivatalos dokumentumokban az értéket jelölő szám esetén ponttal választhatjuk el a számcsoportokat: *52 345, 275 432, 45.543 Ft, 1.546.748 Ft*.

² Forrás: <http://www.fokusz.info/index.php?cid=1682237116&sid=1177315450> (2009.12.28)

2. Hivatalos dokumentumokban, nyomtatványok kitöltésekor a számjeggyel írott számokat betűvel is jelöljük, akkor az "azaz" magyarázó kötőszó után nagybetűvel kezdjük az első betűjegyet: *123 Ft, azaz Egyszázhuszonhárom forint; 5.432 Ft, azaz Ötezer-négyszázharminckettő forint.* Az 1 számjegy elé kiírjuk az "egy", a 2-t pedig hosszabb formájában "kettőnek" írjuk: *1455 Ft, azaz Egyezernégyszázötvenöt forint; 2345 Ft, azaz Kettőezer-háromszáznegyvenöt forint.*
3. A számjegyekkel írott számok és az utánuk következő szó közé is szóköz kerül: *54 tanuló, 78 autó, 345 darab, 790 perc.* Ez a szabály a szám után következő mértékegységekre is vonatkozik – kivétel a % jele: *50 kg, 250 m, 3 év, 52 hét, 2,5 dl, 5500 db, DE: 80%.*
4. A számokhoz írt toldalékokat kötőjellel kapcsoljuk a számhoz (a kötőjel előtt és után nem teszünk szóközt): *64-től, 52-es, 74-en, 9-re, 10-féle.*
5. Ha a számjegyek sorszámot jelölnek, pontot teszünk a szám után: *6. éve, 2. lépcsőház, 5. osztály, 24. sor, 125. lap, a könyv 150–160. oldalán, 8. fejezet.*
6. A keltezésben a számok mellett az írásjelekre is ügyelni kell. Helyesírásunk többféle változatot kínál a dátum írására, de a hivatalos iratokban mindig a teljes formát alkalmazzuk, megtartva a *Helységnév, év, hónap, nap* sorrendet: *Pápa, 2010. január 30.*
7. A napot jelölő számjegyek toldalékos alakjaiban elhagyjuk a pontot: *A megállapodás 2010. január 30-ig érvényes. Május 1-je munkaszüneti nap. A megbeszélést 2010. június 30-án tartjuk.*
8. A folyamatosan egy sorba írt címek sorrendje általánosan: *Helységnév, utca, házszám, emelet, ajtószám, irányítószám* (ez utóbbi a helységnév elé is kerülhet):
 - *Debrecen, Vörösmarty tér 8. 4053*
 - *Nyíregyháza, Toldi u. 52. VI. 8/B 4400*
 - *5000 Szolnok, Pf. 59 (a postafiókszám után nem teszünk pontot)*
 - *Budapest VI., Baross u. 53. IV. em. 412. 1058 (a helységnév és kerület száma között szóköz van, írásjel nélkül)*
9. A hivatalos iratokban és a borítékokon a szokásos postai címzést alkalmazzuk:

VILL-KISS Center
Villamossági Szaküzlet
Fehérgyarmat
Móricz Zsigmond u. 6.
4900
10. Hivatalos dokumentumokban gyakran előfordulnak egyéb számok is. Ügyeljünk a helyes írásmódjukra!
 - *Időpont: Szeretettel meghívjuk 2010. február 1-jén du. 14 órára... Rendezvényünk kezdési időpontja: 2010. március 3. 14.30*
 - *Telefon- és faxszám: 534 2354, 44/549-112, (52) 414 398, 06-30/725-84-16.*

- Törvények, rendeletek megjelölése: *1994. évi XL. törvény a Magyar Tudományos Akadémiáról; 2009. évi CXXXVIII. törvény a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény módosításáról; 171/2009. (XII. 22.) FVM rendelet a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével, valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő tagállami hatáskörbe tartozó támogatásokkal kapcsolatos egyes agrártárgyú miniszteri rendeletek módosításáról.*
- Egyéb számok: személyi igazolvány száma: 854 234 CA; adószám: 8245138233; taj-szám: 170-657-294 vagy 170 657 294; rendszám: KYC 841 vagy KLM-456; számlaszám: 11773449-00689734-00000000.

1. feladat

A PÁRATLAN SZÁMOK ÍRÁSA

Írja az alábbi gyakorlatokat a következő módon:

- a betűkapcsolási gyakorlatok sorát írja hangos betűzéssel és ütemre 2-3-szor;
- a szavakat és szókapcsolatokat írja folyamatosan önállóan!

Hibázás esetén ismételje meg az adott számhoz kapcsolódó gyakorlatot!

Az 1 számjegy írása: bal kéz kisujja kissé balra fel ↖

aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla aqla
 ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala
 1 egy, 11 tizenegy, 111 száztizenegy, 1111 ezeregyszáztizenegy,
 1 asztal, 1 pad, 1 ablak, 1 könyv, 1 füzet, 1 táska, 1 sziget,
 11 ember, 11 király, 11 gyümölcs, 11 épület, 11 csoda, 11 vár,
 111 szobor, 111 vállalat, 111 kórház, 111 találat, 111 leütés,
 január 1-jén, május 1-jét, szeptember 1-jére, december 1-jéig,

A 3 számjegy írása: bal kéz gyűrűsujja egyenesen fel ↑

sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s sw3s
 s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s
 3 három, 33 harminchárom, 31 harmincegy, 13 tizenhárom, 131
 egyszázharmincegy, 113 száztizenhárom, 133 százharminchárom,
 333 háromszázharminchárom, 331 háromszázharmincegy, 313 háromszáz-
 tizenhárom, január 3., február 13-tól, április 3-án, május 3-ig,
 augusztus 31-től, szeptember 3-tól, október 13-i, december 3-án,

Az 5 számjegy írása: bal kéz mutatóujja egyenesen fel ↑

fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f fr5f
f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f

5 öt, 55 ötvenöt, 51 ötvenegy, 53 ötvenhárom, 15 tizenöt, 35 harmincöt, 515 ötszázötvenöt, 535 ötszázharmincöt, 115 száztizenöt, 3515 háromezer-ötszázötvenöt, 51 515 ötvenegyezer-ötszázötvenöt, március 15., július 5-étől, augusztus 15-én, november 15. után, 5 cm, 15 liter, 35 kg, 5 perc, 15 km, 53 db, 515 fő, 513 darab,

A 7 számjegy írása: jobb kéz mutatóujja kissé balra fel ↖

ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j ju7j
j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j

7 hét, 77 hetvenhét, 17 tizenhét, 37 harminchét, 57 ötvenhét, 71 hetvenegy, 73 hetvenhárom, 717 hétszázötvenhét, 777 hétszázhetvenhét, 7153 hétezer-egyszázötvenhárom, 117 egyszázötvenhét, 1375. január 17-én, 1557. július 7-ére, 1753. november 7-étől, 7 gyerek, 17 ember, 73 dkg, 37 km-re, 57 db, 75 könyv, 77 év,

A 9 számjegy írása: jobb kéz középső ujjja egyenesen fel ↑

ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k ki9k
k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k

9 kilenc, 99 kilencvenkilenc, 19 tizenkilenc, 39 harminckilenc, 59 ötvenkilenc, 79 hetvenkilenc, 91 kilencvenegy, 95 kilencvenöt, 97 kilencvenhét, 959 kilencszázötvenkilenc, 951 kilencszázötvenegy, 1919. évben, 1915 óta, 1935-ös, 1951 nyarán, 1955 őszén, 1999-ben,

2. feladat

A 0 ÉS A PÁROS SZÁMOK ÍRÁSA

A 0 számjegy írása: bal kéz kisujja erősen balra fel ↖

aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a aq0a
a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a

0 nulla, 10 tíz, 30 harminc, 50 ötven, 70 hetven, 90 kilencven, 1900-ban született, 1050-ben történt, 1350-től számítva, 3100-an 100 egyszáz, 1000 egyezer, 10 000 tízezer, 100 000 egyszázézer, 10 liter, 50 darab, 60 év, 70 esetben, 80 millió, 100 százalék,

A 2 számjegy írása: bal kéz kisujja fel ↑

aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a aq2a
a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a

20 húsz, 12 tizenkettő, 120 egyszázhusz, 5200 ötezer-kettőszáz,
2-i, 2-kor, 22-én, 2-től, augusztus 20-ára, 2012-2022. között,
2 hete, 2 héten belül, a 2-es villamos, 2 óra 20 perc, 20 méter,
1222 nyarán, 1772 első napjaiban, 1727-ben, 1777. május végén,

A 4 számjegy írása: bal kéz középső ujjja egyenesen fel ↑

de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d de4d
d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d

4 négy, 40 negyven, 44 negyvennégy, 14 tizennégy, 41 negyvenegy,
4-én, 4 km hosszú, 40 db, 42 éves, 420-an, 204 ember, 240 perc,
június 4-én 42. számú körzet, 4 óra 20 perc, 104-es segélyhívó,
24 óra, 4 hónap tanulás, 40 ezer ember, 14 000 darab, 140.000 Ft,

A 6 számjegy írása: bal kéz mutatóujja jobbra fel ↗

ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f ft6f
t6f f6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f t6f

6 hat, 60 hatvan, 66 hatvanhat, 62 hatvankettő, 64 hatvannégy,
6 órakor, 60-tól 66-ig, 1962-64-ben, 5-ről a 6-ra, 66 millió,
46 éves férfi, 60 wattos égő, Október 6. utca, 646 beadvány,
1260 nyarán, 1626-ban, 1662. november 16. 1946. október 16-át,

A 8 számjegy írása: jobb kéz mutatóujja egyenesen fel ↑

ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j ju8j
j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j

8 nyolc, 80 nyolcvan, 88 nyolcvannyolc, 81 nyolcvanegy, 18 tizen-
nyolc, 218 kétszáztizennyolc, 1998 ezerkilencszáz-kilencvannyolc,
8-i, 8-kor, 80-as tempó, 8-ad része, 800 fő, 84 féle, 82 darab,
1818 júniusában, 1848 hősei, 1881. május végén, 2008. január 8.

3. feladat

Foglalja össze az esetfelvetésben szereplő szöveg – beszámoló részletének – elemzésével a számok írásáról tanultakat! Beszélje meg tanárával!

Az interneten folytatott telefonbeszélgetés 0,4 százalékról 1,3 százalékra nőtt egy év alatt, ami abszolút számokban kifejezve azt jelenti, hogy 13 ezerről 53 ezerre emelkedett a felhasználók száma. A kábeltelefon használata 2009-ben szintén erősödő trendet mutatott. A tavalyi 6 százalékról 9 százalékra nőtt a felhasználók aránya. Ez a tavalyi évhez képest mintegy 128 000-rel több, összességében pedig 350 000, azaz Háromszázötvenezer felhasználót jelent.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Nevezetes évszámok

Olvassa el, majd egészítse ki az alábbi mondatokat évszámokkal!

Másolja le a mondatokat, a kipontozott helyen kiegészítve a helyes évszámokkal!

Segítségül megadjuk az évszámokat, amelyeket be kell helyeznie a tartalomnak megfelelő mondatba: *1222, 1486, 1242, 1000, 1630, 1444, 1606, 1868, 1844, 1648, 1448, 1848*. További segítség: a mondatokba emelkedő sorrendbe kerülnek az évszámok!

A feltételezések szerint Szent Istvánt-ben koronázták meg.

II. András korában,-ben adták ki az Aranybulla törvényét.

.....-ben vonultak ki Magyarországról a romboló tatár seregek.

I. Jagelló Ulászló-ben halt meg a híres várnai csatában.

Hunyadi János-ban vesztett csatát a rigómezei ütközetben.

Hunyadi Mátyás-ban adta ki egyik legfontosabb törvényét.

A Bocskai-féle felkelés az-os bécsi békével zárult.

I. Rákóczi György és között volt Erdély fejedelme.

A magyar nyelv-tól lett hivatalos nyelv hazánkban.

Az-as áprilisi törvények a polgárosodást jelentették.

Eötvös József nevéhez fűződik az-as népoktatási törvény.

2. Egy kis történelem számokba foglalva

A számok ismétlését kapcsoljuk össze a történelmi események felelevenítésével!

Először másolja le önállóan a szám- és betűkapcsolatokat, majd írja le folyamatosan a hozzá tartozó szöveget! Ezután adjon címet a rövid történeteknek, amelyet írjon a szöveg elé külön bekezdésbe!

Keressen szakirodalomban az egyes történelmi eseményekhez kapcsolódó leírásokat, ahonnan bővebben és részletesebben is megismerkedhet a magyar történelem egy-egy érdekes pillanatával!

a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a a0a

Oroszlánkő egy 1320 előtt íródott oklevélben szerepel először. Az 1300-1400-as években többször elzálogosították. Az 1440-50-es éveken hamispénzveréssel is foglalkoztak itt. Az 1570-es években több leltár készült hiányos felszereléséről. Az 1700-as években folyó Rákóczi-szabadságharc idején is hányatott sorsa volt. Lőporrobanás következtében 1708-ban jelentős része elpusztult.

ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala ala

Csobánc hegye a 13. század közepén a keszi várjobbágyok birtoka. Egy 1255-ben kelt oklevél szerint a hegyen állott már valamiféle kőépület, azonban a mai Csobánc várának őseit 1272-ben említi oklevél. 1300-tól a Rátót nemzetségbeli Gyulaffyak négy évszázadon át birtokolták. A 14-15. századi csobánci eseményekről nem maradt dokumentum, kivéve az 1490. évet, amikor Habsburg Miksa sereggel tört Magyarországra, hogy a királyi trónt megszerezze magának.

a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a a2a

1072-ben a bizánciak foglalták el Nándorfehérvárt. 1127-1129 között ismét fellángoltak a harcok Bizánc és Magyarország között. II. István 1127-ben elfoglalta Nándorfehérvárt. Az 1129-ben kötött béke vetett véget a harcnak. A 12. század közepén - a bizánci trónviszályt felhasználva - II. Géza király harc nélkül szerezte meg újra e fontos várat. Mikor ismét bizánci kézre került, III. Béla indított visszaszerzésére sikert hozó hadjáratot 1182-ben.

s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s s3s

Kőszeg váráról, amelyet sokáig a Kőszegiek birtokoltak, a 13. század közepéig semmiféle adat nincs. III. András foglalta el tőlük 1319-ben először, majd 1327-ben véglegesen. 1328-ban Kőszeg királyi városi rangot kapott, s 1336-ban városfal építésére kötelezte az uralkodó. A törökök 1532. augusztus 5-én érkeztek Kőszeg alá, amelyet Jurisich Miklós védett hősiessé.

d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d d4d

IV. Béla király 1245-ben kelt adománylevele szerint Komárom vára 1241-ben állta ki az első próbát; a tatárok nem tudták elfoglalni. A 14. század elején Csák Máté birodalmához tartozott. 1541-ben Komárom lett a Buda és Esztergom ellen induló támadások kiindulópontja. 1544-ben indultak meg Komárom nagyarányú erősítési munkái, melynek átépített városfala 1844-1847 között készült el.

f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f f5f

Arad vára az 1500-as években vált fontossá, amikor a törökök 1551-52-ben Erdély és a Habsburg-Magyarország egyesítésének hírére megindultak a Maros-vidék várainak elfoglalására. Arad 1552-ben került török kézre. A gyenge vár helyett a törökök 1554-ben a Maros kanyarulatában palánkvárat emeltek. 1595-ben Borbély György erdélyi hada könnyűszerrel visszafoglalta a töröktől Arad várát.

f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f f6f

A szász és székely települések a 14-16. században saját védelmükre erődítményt emeltek településükön. Kőhalom vára egy meredek hegy tetején épült, de nem számított igazi erősségnek. Védelmi erejét mutatja, hogy Kőhalom jámbor polgárai 1613-ban vették első - és egyetlen - ágyújukat. 1620 körül emelték a nyugati várfalat, 1643-ban a középső kaput, de 1691-1699 között jelentős közmunkával és pénzbefektetéssel korszerűsítésre szorult. A Rákóczi-szabadságharc leverése után megszűnt katonai létesítménynek lenni.

j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j j7j

A 17. századig **Csejte** vára Báthory Erzsébet szörnyű kegyetlenkedéseiről volt hírhedt. A 17. század közepén készített magyar nyelvű leltárak részletes képet adnak a várról, ugyanis 1671-től a kincstár birtoka lett. 1707-ben a Rákóczi-szabadságharcban egynapi ostrom után, rohammal sikerült a kuruc csapatoknak bevenni. 1708-ban ismét a németeké lett a vár, majd 1708 júliusában visszavették a kurucok, de 1708 augusztusában kivonultak belőle. 1714-ben Forgách Pál kezdte meg a romok restaurálását, de a vár nem vált már többé lakhatóvá.

j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j j8j

1763-ban és 1783-ban szörnyű földrengések rázták meg Komárom várát és a várost, csak 1807-1808-ban helyezték újra védhető állapotba. Az átépített városfal 1844-1847 között készült el. A Duna jobb partját is bekapcsolták a komáromi erődrendszerbe. Különösen jelentős szerepet játszott 1848-as szabadságharc idején a Csillagerőd, a Monostori erőd és az Igmándi erőd. 1848-ban esztergomi nemzetőrök foglalták el Komárom várát. Az 1850-es években folytatódott csak a komáromi erődrendszer újjáépítése. A Nádorvonal korszerűsítése az 1870-es években fejeződött be.

k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k k9k

1490 őszén, Mátyás király halála után az osztrák seregek elfoglalták Vázsony várát is. Kinizsi 1491 nyarán indulhatott ellentámadásra, aki visszafoglalta Vázsonyt. A Száva melletti táborában 1494. november 29-én meghalt, majd a várnak több gazdája és funkciója lett. 1594-ben egy rövid időre elfoglalták a törökök. 1649-től a Zichy család a vár birtokosa. 1709-ben a Rákóczi-szabadságharc alatt hol labanc, hol kuruc kézen találjuk a várat.

3. Híres emberek – számokba foglalva

Írja le az alábbi életrajzi adatokat, majd a leírásban található néhány adat ismeretében nevezze meg, kiről van szó! Írja a nevet a szövegrész után új bekezdésbe!

Érdmindszenten született 1877-ben. Előbb Debrecenben, majd 1900-tól Nagyváradon volt újságíró. 1903 nyarán ismerkedett meg Diósiné Brüll Adéllal, akit verseiben Lédának nevez. Az 1908-ban megindult Nyugatnak fő munkatársa. Első kötetében, az Új versekben 1906-ban először szólal meg a művészi újtó és a radikális magyar együtt.

A regény- és hírlapíró, valamint elbeszélő 1878. 10. hó 21-én született Nyíregyházán dzsenteri eredetű családban. 1896-ban Budapestre költözött, ahol haláláig – 1933 – élt és dolgozott. Életstílusát kedvelt regényalakjainak életstílusával egygyé ötvözte. Legjellegzetesebb hasonmása Szindbád volt, a hajós, aki képzeletben különleges tájakat járt be. Az igazi sikert 1914-ben A vörös postakocsi hozta meg számára.

1905-ben Budapesten született nyomorban élő munkáscsalád gyermekeként. Apja eltűnt, anyja korán meghalt, hányatott gyermekkor után Makón, Budapesten és a szegedi egyetemen tanult. 1922-ben jelent meg első kötete, a Szépség koldusa, Juhász Gyula előszavával. 1936-ban jelent meg utolsó verseskötete, a Nagyon fáj. Költészete a magyar líra egyik csúcsteljesítménye, a 20. század életérzésének is egyik legmegrendítőbb költői megnyilatkozása.

1901-ben Nagybányán született, 1975-ben Budapesten halt meg. Tanulmányait Budapesten végezte, ahol orvosi diplomát szerzett. A Horváthné meghal című írásával megnyerte a Nyugat novellapályázatát. 1932-ben Tanú címmel folyóiratot alapított, amelyet egymaga írt, 1934-ben pedig a Válasz egyik szerkesztője lett. Regényeiben, drámai műveiben és tanulmányaiban a huszadik századi magyarság társadalmi és történelmi kérdéseit vetette fel, s ezekre az egyetemes humánus jegyében keresett válaszokat.

A világirodalom nagyjai között talán ő az egyetlen magyar, aki nemcsak óriási költő, de óriási példakép is. 1823-ban Kiskőrösön született, de családja többször is új lakóhelyre költözött. Sárszentlőrincen, Pesten, Aszódon, Selmecbányán és Pápán tanult. Közben katona és vándorszínész volt. 1844-ben a Pesti Divatlap segédszerkesztője, ekkor jelent meg Versek címmel első kötete. 1848. március 14-én írta a Nemzeti dalt, amelynek nagy szerep jutott a forradalom kirobbanásában. Az 1848-49-es szabadságharc idején Bem József erdélyi seregében harcolt, részt vett a segesvári ütközetben is. 1849-ben Fehéregyháza határában halt hősi halált.

1554-ben Zólyom várában született. Nürnbergben, majd főrangú szüleinek házában tanult, nevelője Bornemisza Péter volt. Apját hamis vádakkal letartóztatták, s elkezdődött hányatott élete. Részt vett egy Erdély elleni hadjáratban, fogságba esett, Báthori István fejedelem azonban udvarába fogadta, s Lengyelországba is magával vitte. Hazatérve végvári vitéz lett, beleszeretett Losonczy Annába. Ez a szenvedélyes szerelem ihlette az Anna-, majd később a Júlia-verseket. Hogy megélhessen, katonai szolgálattételre jelentkezett Eger várában; 1582-ben azonban duhaj életmódja miatt lemondtak szolgálatairól. Kalandos évek után, 1591-ben tért haza Magyarországra, ahol részt vett a török elleni háborúban. 1594-ben Esztergom ostrománál halt hősi halált.

1620-ban Ozaly várában született, a szigetvári hős dédunokájaként. Családi hagyományokat követve vett részt a törökellenes harcokban és az országos politikában. 1647-ben horvát bán lett, 1663–1664-ben nagy hadi sikereket aratott. A bécsi udvar azonban veszni hagyta a katonai győzelmek eredményét, s békét kötött a szultánnal. Bizalma megrendült a Habsburgok iránt, politikai fellépését korai halála akadályozta meg 1664-ben egy Csáktornya melletti vadászaton. Az 1651-ben született Szigeti veszedelem című barokk eposzában hősi halált halt dédapja emlékét örökítette meg, egyszersmind a török elleni helytállásra biztatott.

1676-ban Borsiban született, erdélyi fejedelmi családból származott. Édesanyja a Munkács várát hősiesen védő Zrínyi Ilona volt. A bécsi udvar fiatalon elszakította családjától. Csehországban nevelkedett, később Bécsben élt, Itáliában tett tanulmányutakat, majd magyarországi birtokán telepedett le. Ekkor ismerte meg hazájának nyomorúságos, elnyomott helyzetét. 1701-ben a bécsújhelyi börtönbe zárták, Lengyelországba szökött, 1703 elején a tiszaháti felkelők kérésére tért haza. Élére állt a kibontakozó függetlenségi harcnak, kuruc seregei 1704-ben szinte az egész országot birtokba vették. Ugyanebben az évben erdélyi fejedelemmé, majd 1705-ben az ország vezérő fejedelmévé választották. 1717-ben emigrációba kényszerült, a törökországi Rodostóban telepedett le, 1735-ben itt érte a halál.

1800-ban született Pusztanyéken, elszegényedett nemesi családból. Székesfehérváron és Pesten tanult, majd nevelői munkát vállalt a Perczel családnál a Tolna megyei Börzsönyön. Itt születtek Perczel Etelkának írott szerelmes versei. Ügyvédi oklevelet szerzett, de már korán az irodalomnak szentelte magát. 1825-ben Zalán futása című eposza révén lett országosan ismert költő. Az 1848–49-es szabadságharc veresége után bujdosni kényszerült. 1855-ben Pesten halt meg. Költeményei – mint például a Szózat – a romantika nyelvén hirdették a hazaszeretetet és a haladás eszményeit.

1773-ban Debrecenben született. Iskolába a debreceni kollégiumba járt, ahonnan 1795-ben kicsapták. Az 1796-os országgyűlés hírére Pozsonyba ment, mecénást keresve az ott összegyűlt nemesség között. Ekkor szerkesztette és adta ki a Diétai Magyar Múza című folyóiratát. Komáromban szeretett bele Vajda Juliannába, akihez Lilla-verseit írta. A sors nem volt kegyes hozzá: Debrecenben előbb leégett a házuk, a költő az anyagi csőd szélére jutott; tüdőbaja elhatalmasodott. Nagyváradon egy temetésen gyászbeszédet mondott, megfázott és 32 éves korában meghalt. Költői fejlődésének első szakasza 1790–95-re tehető.

4. Levéltörődék

Javítsa az alábbi levélrészlet számjegyek írásában talált hibáit, majd írja és formázza meg a tájékoztató levelet!³

Tisztelt Igazgató Úr!

³ Forrás: www.okm.gov.hu (2009. 12. 29.)

Érdeklődésére tájékoztatjuk Önt, hogy a szakmai és informatikai fejlesztési feladatok támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 28/2009. OKM rendelet alapján pályázhatnak közoktatási eszközökre.

A támogatási igény összege közoktatási intézményenként legfeljebb:

- 4 Millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám legalább 1000fő,*
- 3 Millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 700–999fő,*
- 2 Millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 500–699fő,*
- 1 Millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 150–499fő és legalább két, e rendelet szerinti nevelési-oktatási feladatot ellát a közoktatási intézmény,*
- 500000 ezer ft, ha e rendelet szerint a gyermeklétszám 20–59fő és a közoktatási intézmény kizárólag óvodai feladatot lát el.*

Az Önök intézménye megfelel a fenti kritériumoknak, így pályázatot nyújthatnak be.

A pályázatok új beadási határideje: 2010 Június 11.

Budapest 2010-01-30

MEGOLDÁS

1. Nevezetes évszámok

A feltételezések szerint Szent Istvánt 1000-ben koronázták meg.

II. András korában, 1222-ben adták ki az Aranybulla törvényét.

1242-ben vonultak ki Magyarországról a romboló tatár seregek.

I. Jagelló Ulászló 1444-ben halt meg a híres várnai csatában.

Hunyadi János 1448-ban vesztett csatát a rigómezei ütközetben.

Hunyadi Mátyás 1448-ban adta ki egyik legfontosabb törvényét.

A Bocskai-féle felkelés az 1606-os bécsi békével zárult.

I. Rákóczi György 1630 és 1648 között volt Erdély fejedelme.

A magyar nyelv 1844-től lett hivatalos nyelv hazánkban.

Az 1848-as áprilisi törvények a polgárosodást jelentették.

Eötvös József nevéhez fűződik az 1868-as népoktatási törvény.

2. Egy kis történelem számokba foglalva

Történetek javasolt címei:⁴

1. A hányatott sorsú Oroszlánkő vára
2. Csobánc hegyének ékessége
3. Magyarok és bizánciak fontos vára, Nándorfehérvár
4. Kőszeg vára, a hősiesség példaképe
5. Komárom, a bevehetetlen vár
6. Arad gyenge vára
7. A szászok vára, Kóhalom
8. Csejte hírhedt vára
9. A komáromi erődrendszer
10. Kinizsi vára, Vázsony

⁴ Forrás: Csorba Csaba: Regélő várak. Magyar Könyvklub, Budapest, 1997.

3. Híres emberek – számokba foglalva

1. Ady Endre
2. Krúdy Gyula
3. József Attila
4. Németh László
5. Petőfi Sándor
6. Balassi Bálint
7. Zrínyi Miklós
8. II. Rákóczi Ferenc
9. Vörösmarty Mihály
10. Csokonai Vitéz Mihály

4. Levéltöredék

Tisztelt Igazgató Úr!

Érdeklődésére tájékoztatjuk Önt, hogy a szakmai és informatikai fejlesztési feladatok támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól szóló 28/2009. OKM rendelet alapján pályázhatnak közoktatási eszközökre.

A támogatási igény összege közoktatási intézményenként legfeljebb:

- 4 millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám legalább 1000 fő,
- 3 millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 700-999 fő,
- 2 millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 500-699 fő,
- 1 millió Ft, ha a gyermek-, illetve tanulólétszám 150-499 fő és legalább két, e rendelet szerinti nevelési-oktatási feladatot ellát a közoktatási intézmény,
- 500 000 ezer Ft, ha e rendelet szerint a gyermeklétszám 20-59 fő és a közoktatási intézmény kizárólag óvodai feladatot lát el.

Az Önök intézménye megfelel a fenti kritériumoknak, így pályázatot nyújthatnak be.

A pályázatok új beadási határideje: 2010. június 11.

Budapest, 2010. január 30.

A levél hibái:

- A számok után – értékre utaló – mértékegységét teljes, rövidítetlen formában kis kezdőbetűvel, rövidített formában nagy kezdőbetűvel írjuk (l. millió, Ft).
- A tőszám és az azt követő szó közé szóköz kerül (l. 150 fő).
- Dátum írása: 2010. június 11. – ügyelve az írásjelekre is.
- A hivatalos iratokban a keltezés udvarias formája: Budapest, 2010. január 30.

ÍRÁSJELEK ÍRÁSA

ESETFELVETÉS

Irodai asszisztensi munkakörében gyakran olvas majd jogszabályokat, rendeleteket. A jogi nyelvezetet önmagában sem könnyű megérteni, különösen, ha írásjelhibák, illetve hiányuk nehezítik a megértést. Olvassa el és értelmezze az alábbi jogszabály részletét!

"A mezőgazdasági agrár-vidékfejlesztési valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007 évi XVII törvény 81 §ának 4 bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat és hatásköréről szóló 162-2006 VII 28 Korm rendelet 1 §ának a pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a költségvetési viszontgarancia vállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól szóló 48-2002 XII 28 PM rendelet 2 §a 1 bekezdésének d, e pontjára tekintettel a következőket rendelem el

1 § 1 A mezőgazdasági vállalkozások által de minimális támogatásként igénybe vehető intézményi kezességvállalásról szóló 50-2007 VI 27 FVM rendelet a továbbiakban 50-2007 V. 27 FVM rendelet 1 §ának f pontja helyébe a következő rendelkezés lép

1 § E rendelet alkalmazásában

„f TÉSZ a zöldség-gyümölcs termelői csoportok és termelői szervezetek nemzeti szabályozásáról szóló 67-2009 VI 9 FVM rendelet 2 § a és b pontja szerint előzetesen illetve véglegesen elismert zöldség, gyümölcs termelői értékesítő szervezet”⁵

Mi okozza az értelmezési gondot? Bizonyára az írásjelek hiánya és helytelen használata!

⁵ <http://www.fvm.hu> (2009. 12. 28.)

Az írásjelek változatos és kifejező használata fontos eszköze az értelmileg és érzelmileg egyaránt árnyalt közlésmódnak, és meghatározó szerepe van a félreértések elkerülésének biztosításában. Hiányuk azonban nemcsak a mondanivaló, az üzenet megértését zavarja, olykor teszi érthetelenné, hanem esztétikai problémát is okoz. Sok írásmunkában az tapasztalható, hogy írástechnikailag sem logikus és következetes az írásjelek használata. Sokan bizonytalanok abban, hogy adott szövegrészhez kell-e és milyen írásjelet kell tenni, illetőleg nem foglalkoznak azzal, hogy az írásjel "tapad"-e a szóhoz, vagy nem, azaz hova kerül szóköz és hova nem. E tekintetben különösen problémás az írásjelhasználat gépírás útján előállított szövegekben.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Írásjelek funkciói

Az írásjelek (l. központosás jelei) használata megkönnyíti, hiányuk nehezíti a szövegek helyes, pontos megfejtését. Rendeltetésük, szerepük kettős:

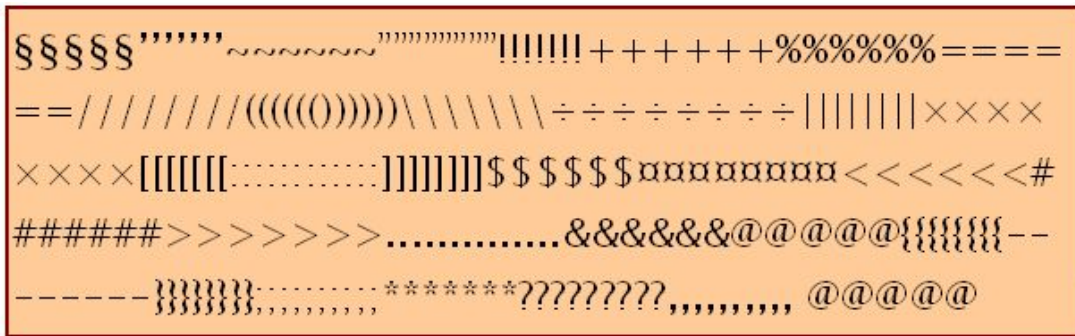
- egyrészt, hogy jelentésanilag, nyelvtanilag tagolják az írott nyelv szerkezeti egységeit, elsősorban a mondatokat, illetőleg a mondatban előforduló szavakat, szó szerkezeteket;
- másrészt a mondat értelmi (olykor stilisztikai, retorikai) egységekre tagolásának eszközei is a hangsúlyozás, hanglejtés, beszédbeli szünettartás stb. (l. intonáció) kapcsán.

"A legrégebbi latin szövegeket megszakítás és írásjelek nélkül, folyamatosan írták (scriptio continua), ami lényegesen megnehezítette elolvasásukat, sőt olykor meg is akadályozta a szöveg teljes megfejtését. Idővel azonban szükségét érezték annak, hogy bizonyos jelekkel tagolják a szövegeket. Ezt nem a szavak közt beíratlanul hagyott térközökkel oldották meg, hanem – a feliratok és a papirusz emlékek tanúsága szerint – pontot tettek a szavak közé. A központosásra az alexandriai grammatikus, Arisztophanész Buzantiosz (i. e. 257–180) dolgozott ki rendszert, melyet aztán oktattak is a grammatikus-iskolákban. Jóllehet ez nem ment át a mindennapi gyakorlatba, mégis kiindulópontja lett a kora középkori változatos központosási eljárásoknak."⁶

Az írásjelek grafikai formái

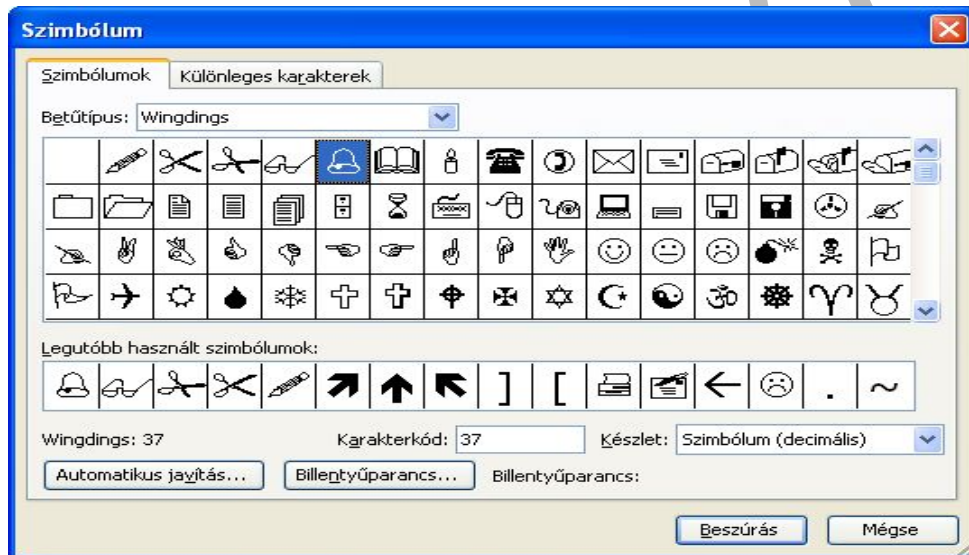
A ma is használatos írásjelek egyezményes grafikai jelek, amelyek a XIV. századtól kezdtek formálódni. Az egyes írásjelek mai formájának eredete, funkciója alig ismeretes.

⁶ Forrás: <http://mek.oszk.hu> (2009. 12. 29.)

3. ábra Gyakran használt írásjelek

A fentiekén kívül szimbólumok (különleges jelek, karakterek, smile-k) sokaságával találkozunk az írásművekben, dokumentumokban, újabban az elektronikusan megjeleníthető szövegekben.

4. ábra Szimbólumok a Microsoft Word-ben

Az írásjelhasználat szabályai

"Az írásjelhasználat szabályai általában a nyelvtani viszonyokhoz igazodnak. Az írásjelek tagolják a gondolatokat, tükrözik a különféle szerkezeti egységek egymáshoz kapcsolódását, tehát elkülönítik, illetve összekapcsolják a beszédegységeket: a mondatöböket, a mondatokat, a tagmondatokat és bizonyos esetekben az egyes mondatrészeket is. Jelölhetnek grammatikai viszonyt, helyettesíthetnek mondatrészleteket, kötőszókat, kiemelhetnek, illetve mellékes, lényegtelenebb jelentésűvé tehetnek mondatokat vagy mondatrészeket, de utalhatnak választási lehetőségre is."⁷

⁷ Laczkó Krisztina–Mártonfi Attila: Helyesírás. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. 291. o.

Ezen túlmenően "az írásjelhasználat összefügg az információ közlési módjával (pl. tömörítés, kiemelés, utólagos hozzátoldás) és az egyes információk hírértékével is (váratlan, meglepő fordulat jelölése, egy tartalomváró szó bővebb kifejtése stb.), sőt az írásjelek segítik a finomabb jelentésbeli és hangulati árnyalatok kifejezését is (megkérdőjelezünk valamit, kételkedve, gúnyosan jegyzünk meg valamit stb.)."⁸

A mondat végét záró írásjelek jelölik a különböző mondatfajtákat és ezek intonációinak írásbeli jelölésére is használatosak, mint ahogyan a szöveg akusztikus megszerkesztésében is fontos szerepet kapnak. Eligazítanak ugyanis bennünket a helyes hangsúlyozás, hanglejtés, beszédbeli szünet, ritmus stb. megtartásában is.

Az írásjeleket nemcsak a szöveg grammatikai viszonyai határozzák meg, hanem a kommunikációs folyamat is befolyásolja megjelenésüket. Tükrözik a kommunikációs szándékot, kapcsolatban állnak a kommunikációs funkciókkal, az üzenet hírértékével, ugyanakkor képesek a kommunikációs helyzet viszonyainak, hangulati jellemzőinek kifejezésére is.

A különböző nyelvek írásjelhasználatában az egyes jelek és szabályok, továbbá a szabályok funkciója és típusai részben hasonlóságot mutatnak, részben nyelvi sajátosságok is jelentkeznek.

Az írásjel használatának a magyar nyelvhasználatban vannak kötelező érvényű, alternatív és megengedő (nem szigorúan előírt) szabályai.

Kötelező érvényű írásjel-használati szabályok

Ezek azt jelentik, hogy az írásjelet – funkciójának megfelelően – az adott szöveghelyzetben mindig ki kell tenni (l. a szöveg szerkezeti tagolása). Néhány példa:

- mondatzáró írásjel – a mondatfajtának megfelelően (l. pont, felkiáltójel, kérdőjel): *A vizsgálatokat minden esetben el kell végezni. Miért nem végezték el a vizsgálatot? Sürgősen végezzenek vizsgálatokat is!*
- tagmondatokat elválasztó írásjel – a kötőszó meglététől vagy hiányától függetlenül (l. vessző, pontosvessző): *A képek egyértelműen meggyőznek bennünket, hogy a földrengést szenvedett városokban nem szabad ún. tiszta vázas épületeket építeni; az épületek magasságánál mértéktartónak kell lenni; a merevítő falakat csak vasbetonból szabad építeni.*
- a mellérendelő szószerkezeteket elválasztó írásjel (l. vessző): *A sikerhez szükség van tudásra, tapasztalatra, megfelelő képességekre, szorgalomra, kitartásra, nem utolsósorban a környezet támogatására.*

⁸ Keszler Borbála: A magyar írásjelhasználat és Európa. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1271/127104.pdf> 4. o. (2009. 12. 30.)

Alternatív érvényű írásjel–használati szabályok

Ezen olyan szabályt értünk, amelynek során – a közlési szándékunktól függően – adott funkcióban választási lehetőségünk van.

Választhatunk pl. írásjeles és írásjel nélküli forma között, illetőleg az írásjelek kötelező használata mellett az írásjel fajtája választható meg. Ilyen például a tagmondatok tagolását kifejező, a tagmondat határán álló vessző, gondolatjel, kettőspont és pontosvessző használata, vagy mondaton belüli közbevetések páros írásjelei és az utólagos hozzátoldások írásjelei, amelyek a közlő szándéka szerint felcserélhetők egymással (pl. vessző, gondolatjel, zárójel): *Az évek során a tagság létszáma folyamatosan bővült (jelenleg 35 aktív tagunk van), és továbbra is érkeznek hozzánk érdeklődők.* Másik megoldás: *Az évek során a tagság létszáma folyamatosan bővült – jelenleg 35 aktív tagunk van –, és továbbra is érkeznek hozzánk érdeklődők.* Harmadik megoldás lehet: *Az évek során a tagság létszáma folyamatosan bővült, jelenleg 35 aktív tagunk van, és továbbra is érkeznek hozzánk érdeklődők.* Negyedik megoldás lehet: *Az évek során a tagság létszáma folyamatosan bővült: jelenleg 35 aktív tagunk van, és továbbra is érkeznek hozzánk érdeklődők.*

Nem szigorú szabály szerinti írásjelhasználat

Az írásjelek olyan használati szabálya, amely elsősorban a közlő szándékától, elhatározásától, nyelvhasználati stílusától, érzelmi–hangulati állapotától függ, s amelynek elsősorban stilisztikai, retorikai, esztétikai funkciója van. Például: *Azt mondom, hogy ma jó idő van?! Hogy is van az, hogy...? Mindig nekem kell alkalmazkodnom! ☹ Várjuk jelentkezését!*

"Az írásjelek ugyanis nem csupán pontos tagolásra, hanem a logikai kapcsolatok és a fontos, lényeges részek kiemelésére, a mellékes mondanivaló lényegtelenségének érzékeltetésére, a figyelem felkeltésére, az ellentétek hangsúlyozására, elhallgatására, a beszélt nyelv sajátosságainak, a testbeszédnek a kifejezésére stb. is alkalmasak; csak tudni kell őket helyesen alkalmazni."⁹

Az írásjelhasználat gépirási szabályai

Az írásjelek között jó néhányat – a gyakran használtakat – a klaviatúra billentyűivel közvetlenül be tudunk gépelni. Ezek – a többi betű előfordulási arányaihoz képest – viszonylag ritkábban fordulnak elő, ezért elhelyezésük a periférikus helyre szorult a billentyűzeten (l. felső sor vagy jobb kéz gyűrűs-, illetve kisujjal kezelhető billentyűk). Ezek többnyire váltó használatával vagy billentyűkombinációval írhatók (l. az írásjelek billentyűzeten történő elhelyezkedésének megfelelően).

⁹ Keszler Borbála: A magyar írásjelhasználat és Európa. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1271/127104.pdf> 6. o. (2009. 12. 30.)

Számtalan olyan jelet is használunk a szöveges dokumentumainkban, amelyeket a billentyűzeten nem találunk meg. Ezeket a szimbólum táblázatból lehet beszúrni (l. 4. sz. ábra). Használatuk napjainkban a mobiltelefonok sms- és mms-üzeneteiben, az e-mail, chat- és msn-kapcsolatok révén erősen terjednek. Használati szabályaik lazák, olykor teljesen hiányoznak vagy a közlő szándéka, stílusa, hangulata, habitusa stb. szerint egyéniék. A hivatalos dokumentumokban azonban "öntörvényű" alkalmazásuk erősen korlátozott.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

ISMÉTLŐ ÍRÁSJELGYAKORLATOK

1. A pont

Másolja le folyamatosan az alábbi mondatokat, majd szóban foglalja össze a pont használatáról és írásmódjáról tanultakat! Mondanivalóját példákkal is támassza alá!

A válság takarékoszágra kényszeríti a vállalatokat. Nem kétséges, hogy a 2010. év is a komplett gyártói számítógépek versenyéről fog szólni. Erre megoldás az USB 3.0-támogatás lehet. A kft., bt., kkt. kedvelt társasági forma.

2. A vessző

Másolja le folyamatosan az alábbi mondatokat, majd foglalja össze a vessző használatáról és írásmódjáról tanultakat!

Az internetes közösség, ahogy általában, itt is fontosnak tartja a másolás, a tudás terjesztésének elősegítését, bátorítását, valamint a tartalmak hozzáférhetőségét. Most pedig azt tapasztaltuk, hogy a neves informatikai szolgáltató korlátozta az adatforgalmat, mégpedig egyoldalúan, a felhasználó megkérdése nélkül.

3. Kötőjel, nagykötőjel, gondolatjel, párbeszédjel

Másolja le folyamatosan az alábbi mondatokat, majd foglalja össze az egyéb írásjelek használatáról és írásmódjáról tanultakat! Mondanivalóját mondatból vett példákkal is támassza alá!

Kívánatos lenne — ami ma még elképzelhetetlen —, hogy a tankönyveket tegyék közzé online - elektronikus - formában is. Ez elősegítené a már fizikailag létező könyvek újra-felhasználását — például használt könyvek adásvételén vagy cseréjén keresztül. Ösztönözni kellene — a hatékonyabb és kényelmesebb tudásmegosztás érdekében — az e-könyv technológiák bevezetését az oktatásban.

4. Az írásjelek funkciói

Elemesse az alábbi szöveg írásjeleit funkciójuk szempontjából, majd írja le a szöveget! Ügyeljen az írásjelek helyes használatára!

"Az előttünk álló pár esztendő az üzleti modellek csatáját hozza a mobilpiacon... Érdekes finanszírozási megoldást nyújthat pl. az a lehetőség, amikor a mobiltelefon-használatért a fogyasztó célzott reklámok fogadásával fizet. A mobiltelefon ugyanis igen sikeres piac-kutatási információkat tartalmaz használatáról, ami nem zárja ki, hogy akár a mobil-szolgáltatók, akár a mobilértéklánc más szereplői – vagy ad absurdum maguk a fogyasztók – közösségei értékesítsék ezt, így finanszírozva a telefon használatát. Azt is észre kell venni, hogy hálózatok, értékláncok fontos kapcsolódási pontjává vált a mobiltelefon, ti. ez tovább színesíti a lehetséges jövőképeket."¹⁰

5. Hiányzó írásjelek – értelmezési problémák

Pótolja a hiányzó írásjeleket az alábbi szövegben, és a másolás során tagolja tartalmának megfelelő bekezdésekre!

egy induló cég legfőbb problémája általában a forráshiány a számítógépek nyomtatók szerverek beszerzése mellett komoly tételként jelentkezik a munkához szükséges szoftverek megvásárlása is egy kisebb cég informatikai környezetének kialakítása folyamatos működtetése pl. a megfelelő munkaerő biztosítása további terheket jelent a vállalkozás különösen a kis és középvállalatok számára a bérelhető infrastruktúra megoldások segítségével az induláshoz szükséges befektetés jelentős hányada megspórolható azzal hogy egyáltalán nem kell költeni az irodák informatikai eszközökkel való felszerelésére a szélessávú elérések elterjedése a VoIPmegoldások internetes sikere illetve a vékonykliens eszközök árcsökkenése megteremtette a PC mentes irodák lehetőségét

GYAKORI ÍRÁSJELEK

1. A kérdőjel: ?

Az egyszerű és mellérendelő összetett kérdő mondat, valamint – a ha a főmondat kérdő – az alárendelő összetett mondat végét jelző írásjel. A kettős vagy hármas kérdőjel erős érzelmi nyomtatékot, fokozott kíváncsiságot, kételkedő visszakérdezést éreztető írásjel.

Írasszabálya szerint tapad az előtte lévő szó utolsó betűjéhez, utána viszont mindig szóközt használunk – kivéve egy-két olyan esetet, amikor más írásjel követi (pl. zárójel).

A kérdőjel írása: bal váltó + jobb kéz középső ujja le ↓

¹⁰ Faragó József: E-kereskedelem a zsebben. Figyelő, IX. évf. 2009. 6. sz.

BILLENTYŰKEZELÉS V. SZÁMOK, ÍRÁSJELEK ÍRÁSA

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a szógyakorlatot folyamatosan 3 soron keresztül!

k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k k?k
Ki? Kik? Mi? Miért? Hova? Merre? Kié? Látod? Szép? Megéri? Végleg?

Másolja le az alábbi költeményt a forma megtartásával!

BARANYI FERENC: KI SZÁMOL EL?
Mit ér a legszentebb erény, ha
bűnnek láthatja bárki azt?
Ki sziklával rombol - mit ér, ha
belőle vizet is fakaszt?
Ki szabja meg a lét határát
s halált erénnyé ki avat?
Ki számol úgy el a világgal,
hogy adós sehol nem marad?
Ki? Mit? Miért? Mivégre? Meddig?
A kérdések mentsége véd,
hogy ki ne egyezzen az ember
saját magával semmiképp.

2. A kettőspont: :

Elsősorban a figyelemfelkeltés írásjele; általában az elől álló idéző mondat után és a felsorolás előtt használatos. Tapadó írásjel, azaz előtte nincs szóköz, utána viszont igen. Ha időpont jelölésében használjuk, nem kell szóközt hagyni sem előtte, sem utána: Az utolsó vonat 20:30-kor érkezik. Arányok kifejezésekor viszont előtte és utána is szóközt hagyunk: 2 : 1 arányban keverjük össze a hozzávalókat.

A kettőspont írása: bal váltó + jobb kéz gyűrűsujja le ↓

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a szógyakorlatot folyamatosan 3 soron keresztül!

l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l l:l
A válasz: nem. A fóka: vízben élő állat. GDP: a nemzeti
összjövedelem.

Másolja le az alábbi szövegrészt! Ügyeljen az írásjelek helyes alkalmazására!

Tavaszi délután¹¹

¹¹ Nagy Lajos: Képtelen természetrajz. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest

Kopott szürke ruha, esetleg idegen szövetből való folttal, esetleg még foltozatlan szakadásokkal.

Vagy: lényegében ugyanilyen ruha, de más színben, például zöldben, amely azelőtt fekete volt, vagy sötétbarnában, amely azelőtt világosszürke volt.

A zsebben elegáns, piros csíkos kis zálogcédula, ráírva: lejárat nemsokára, de talán még egyszer meghosszabbítható.

A cipőn, így kora tavasszal, még csak egy-egy repedés divatos, egy a bal cipőn, egy a jobbon (a két repedés nyári, a három-három repedés őszi divat). A cipőtalp lehet foltozott is, a tátongó lyukat csupán télen hordjuk.

A fejen esőáztatta, viharverte színfoltos kalap, úgynevezett gondfödő.

A frizura: zilált.

Ingmell: rojtos.

Gyomor: üres.

Fejben: őrjítő anyagi gondok.

Szív: vagy üres, vagy a pitvarokban fekete keserűség.

Társalgási téma: Vajon meddig tart még? Mikor tűnnek már el? Mikor söpri már el őket valami zivatar?

De a kisagyban: kis csinos, pislogó, soha ki nem alvó remény.

A szív két kamrácskájában: mindezek ellenére egészséges, pirosan lobogó vér.

Testtartás: régi divatúaknál elernyed, görnyedt; az újszerűségek kedvelőinél: keskeny, egyenes, dacos.

3. Az idézőjel: "

A szó szerint idézett szövegrészt idézőjelbe tesszük. Olykor egy-egy szónak, kifejezésnek sajátos (pl. gúnyos vagy ellentétes értelmű) használatát is idézőjelbe tett formával jelezzük. Az idézőjel páros írásjel. A kezdő idézőjel mindig alsó helyzetű – előtte szóközt hagyunk, utána viszont tapad a jelet követő betűhöz vagy írásjelhez. A berekesztő idézőjel felső helyzetben van, előtte tapad a megelőző betűhöz vagy írásjelhez, utána viszont szóközt hagyunk – kivéve, ha tapadó írásjel, pl. zárójel követi.

A zárójelnek ún. lúdláb formátuma is van, amelyet általában idézetben belüli idézőjelként alkalmazunk: » «. Harmadik formája a félidézőjel: ' ', amelyet valamely szó, kifejezés, mondat értelmének megjelölésére vagy egyenes idézetben másodlagos idézés jelölésére használunk. Mindkét másodlagos idézőjel. Formai alkalmazása az elsődleges idézőjelhez hasonló.

Az idézőjel írása: jobb váltó + bal kéz kisujja fel a legfelső sorra ↑

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a mondatokat folyamatosan 3 soron keresztül! Értelmezze a mondatok üzeneteit!

a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a a"a
 "A szorgalom támasz a középszerű tehetség számára is." Seneca
 "Minden emberben van valami jó, mint virágokban méz." Széchenyi

"A munkának gyökerei keserűek, de édes a gyümölcse." Talmud

Másolja le az alábbi szövegrészt! Ügyeljen az írásjelek helyes alkalmazására! Értelmezze az idegen szavak, kifejezések jelentését!

"A többi asztaloknál tarokk folyt, sokkal kisebb pénzben, mint a ferbli. Itt hát szabad volt minden uniform, diplomatizálás, ravaszkodás, mert itt nem nyereségvágy játssza a szerepet, hanem a "virtus". A gavallér érzi az ilyen finom distinkciókat. Kifecsegték mindent, persze in Blumen. A "rövid", aki kiadott, fejkavarva dohogta: "Melyik vízben füljak meg?" (Ez annyit jelentett, hogy nincs szenglije.) "Vigan dudál a portugál", azt teszi, hogy jó szín van híva. Ha a "hosszú" partner valamelyik szín kiadásánál azt jegyzi meg: "Csapatosan jár a varjú", nyilvánvaló, hogy sokadmagával van a kiadott szín. Ha ellenben azt hajtogatja: "Mein Herz, was willst du noch mehr?", a bolond is kitalálhatja, hogy herzet kell visszahívni. De minthogy ezt a tarokk-"tolvajnyelvet" maga a fölvevő is csak olyan jól érti, mint az ellenséges partnerek, a fecsegés nem képez a kártya-kódexek szerint inkorrekttséget, mert egyformán árt és használ mindenkinek. Érdekes megjegyezni való, pszichológiai szempontból, hogy kritikus helyzetekben egyszerre tóra fordítják át a diskurzust, ami megint nem "dolus", csak a velük született ösztön, mert mind a négyen tudnak tótul..."¹²

4. Felkiáltójel: !

A felkiáltó, felszólító és óhajtó mondatok végét jelző írásjel. Olykor az erős akarati vagy érzelmi színezetű mondatok végén is megtalálható, nagyobb érzelmi telítettség, indulat kifejezésére akár megdöbbenéssel: *Várjuk sürgős jelentkezését!!*

Más mondatvégi írásjelhez hasonlóan – l. pont, kérdőjel – a felkiáltójel is szóköz nélkül követi az előtte álló szó utolsó betűjét vagy más írásjelet. Utána szóközt hagyunk – kivéve, hogy olyan írásjel követi, amelyik szorosan tapad (pl. zárójel).

A felkiáltójel írása: jobb váltó + bal kéz középső ujja fel a legfelső sorra ↑

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a mondatokat folyamatosan 3 soron keresztül!

d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d d!d
Vigyázz! Várjon! Lépjen be! Tisztelt Igazgató Úr! Kedves Barátom!

Másolja le az alábbi szövegrészt! Ügyeljen az írásjelek helyes alkalmazására!

¹² Mikszáth Kálmán: Gavallérok – részlet

„Az égő nyilak lángoló felleggé olvadtak össze, mely tüzesővé válva borította el a falakat az eltorlaszolt bejárat körül.

– Ne oltsátok! Rudakkal verjétek le! – harsant Megaklész hangja. Széles vállú, hajlott alakja hol itt, hol ott tűnt fel. Kezében irdatlan rudat emelt, és úgy verte le a falba fúródott égő nyilakat, mint szétnyíló szirmú virágot.

– Athéniek! Ujjongjatok! E tüzeső a győzelem jele! – harsogott Pleisztoanax szava.

– Látjátok! Alig érkeztek a falak elé, máris ostromra hajtja hadát a zsarnok! Miért? Miért e sietség? Halljátok szavamat, harcosok! Mert az éhségkorbács már sújtja a tengernyi ázsiai hadat! Ne féljete! Ne féljete!

Koppantak a rudak, és a falba fúródott, égő nyilak recsegve, sziporkázva hullottak a mélységbe. Lent egyre újabb és újabb íjásztömegek áramlottak a várdomb oldalán felvezető utcákon, egészen a szikla tövéig.

– Égnek a falak! – szállott a kiáltás.

Az Areiopagosz dombján tízezer szolga kezével összerótt márványtrónus körül csoportosuló vezérek úgy látták, mintha izzó korona borulna az Akropolisz meredek sziklája köré. A trónon ülő öles termetű férfi királyi szépségű arcán hirtelen átviharzott valami új érzés, és egyszerre elmosta a diadalvárását. Lassan felemelte az ökölvívók széles aranykígyójával ékes hatalmas karját, s Mardóniosz, aki mellette állott, látta, mint remeg a Nagykirály keze.”¹³

5. A ferdevonal vagy törtjel: /

A ferdevonal szövegben a vaglyagosság jele, melyet két szó vagy szórész közé teszünk – mindig szóközök nélkül. Használatuk számokkal együtt is gyakori: $1/6$; $1/4$ liter; Iktatószám: 234/2010.

A ferdevonal írása: jobb váltó + bal kéz mutatóujja kissé jobbra fel a legfelső sorra ↗

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a mondatokat folyamatosan 3 soron keresztül!

f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f f/f
1/2 liter tej. A 2/3-ad része. Tó u. 6. IV/2. Iktatószám: 35/2010.

Másolja le az alábbi szövegrészt! Ügyeljen az írásjelek helyes alkalmazására!

¹³ Kovai Lőrinc: Bolygó láng. Részlet

Másolja le az alábbi szövegrészletet! Ügyeljen az írásjelek helyes használatára! Válaszoljon a kérdésekre – a kérdéseket önmagára vonatkoztatva!

(James Deese és Ellin K. Deese: Hogyan tanuljunk?)

Megfelelnek-e az alapkészségeid a tanulmányaid által támasztott követelményeknek? Az olvasást például a legtöbb diák magától értetődő képességnek tartja. Ne ess ebbe a hibába, hanem kérdezd meg magadtól:

- Milyen jól is olvasok én egyáltalán? (Sokan olyan gyengén olvasnak másokkal összehasonlítva, hogy gyakorlatilag írástudatlannak tekinthetők.)

- Gondoltál-e már arra, hogy milyen gyorsan olvasol? (Csaknem mindenki képes a megszokottnál gyorsabban olvasni anélkül, hogy különleges képzésben részesült volna gyorsolvasásból.)

- Mennyire emlékszel abból, amit elolvastál? (A legtöbb diák nem nagyon képes a felénél többet visszaidézni, akár közvetlenül az olvasás után sem.)

- Mozzogod-e ajkaidat vagy mormolsz-e olvasás közben? (A hangos olvasás nem hatékony. Ha mozzogod az ajkaidat, pontosan ugyanazokat a mozgásokat végzed, mintha hangosan olvasnál. Ez a módszer azért nem hatékony, mert lelassít.)

- Egyenként elolvasol-e minden szót? (A jó olvasók tudják, hogy bizonyos szavak fontosabbak a többinél, ezért nem hangsúlyozzák mindegyiket azonos mértékben. Akik szavanként olvasnak, rendszerint csak nagy nehézségek árán tudják azokat értelmes egésszé formálni.)

- Gyakran találsz-e olyan szavakat a kötelező olvasmányokban, amelyeket nem értesz, vagy amelyek ismeretlenek? (Ha igen, szókincsed fejlesztésre szorul!)

- Szoktál-e visszalapozni, és szükségesnek érzed-e, hogy a nemrég olvasottakat újra elolvasd? (Ezek ugyanis a figyelem hiányának a tünetei.)

- Mindent azonos sebességgel és ugyanúgy olvasol? (Francis Bacon szerint "egyes könyveket csak kóstolgatni kell, másokat le kell nyelni, néhányat pedig meg kell rágni és emészteni". Ha az olvasás ütemét nem igazítod az anyag természetéhez és nehézségi fokához, akkor nem vagy jó olvasó és valószínűleg nem is élvezed az olvasást a kívánt mértékben.)

- Gyakran szoktál-e panaszkodni, hogy nem érted, amit olvasol? (Ez bármikor előfordulhat mindannyiunkkal, egyszerűen csak azért, mert nem ismerjük a téma szakmai részleteit. Az iskolákban előírt olvasmányok túlnyomó részét azonban meg kell értened. Ha túl gyakran ütközöl megértési nehézségekbe, akkor a hiba benned van.)

Vannak még más hibák is, de a felsoroltak a legalapvetőbbek. Ha bármelyiknél magadra ismertél, akkor sok javítanivalód van. Kis igyekezettel csaknem mindenki képes javítani olvasási készsége gyengébb pontjain!

7. A százalék jele: %

A % jel a 'százalék' szó helyett álló írásjel. Többnyire számokkal együtt használjuk. A szám és a százalékjel között nincs szóköz. A százalékjel és az utána következő szó vagy szám közé viszont szóközt teszünk. A toldalék közvetlenül – szóköz nélkül – kapcsolódik az írásjelhez: *Az elmúlt évben több mint 9%-os veszteséget könyvelhettünk el.*

A százalékjel írása: jobb váltó + bal kéz mutatoujja fel a legfelső sorra ↑

Írja az alábbi betűkapcsolási gyakorlatot ütemre, majd a szókapcsolatokat folyamatosan 3 soron keresztül!

f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f f%f
60% víz, 2%-tól, 25%-a, 6-át, 5%-os eredmény, 10%-os növekedés, 100% nyereség,

Másolja le az alábbi szövegrészletet! Ügyeljen az írásjelek helyes használatára!

Egyes felmérések szerint az Internet-felhasználók 65-70%-a férfi. A férfidominancia érdekében a legtöbbet a jó öreg Európa követi el, itt ugyanis az internetezőknek csupán 15,2%-a hölgy. Meglepő, hogy a felhasználók negyede (26%-a) a 35-44 éves korosztályba tartozik, bár alig három százalék lemaradással követi a középkorúakat az egyetemi korosztály. A felhasználók másik fele nagyjából egyenletesen oszlik el a 25-29, a 30-34 és a 45-54 éves korcsoportokban, mindössze 3% tartozik az 55-64 éves korosztályba, és 1% a 65-ön túliak mezőnye. Egy másik felmérés szerint az összes Internet-felhasználók háromnegyede az Egyesült Államokban barangolt az Interneten. Kanada részaránya 9%, az Egyesült Királyság a harmadik helyen állt 3%-kal, Ausztrália pedig a negyediken 2%-kal. Az adatok változása meglehetősen gyors, ezt mutatják azok a felmérések is, amelyek az Internet jövőbeli hasznát kutatták. Az információhoz való hozzáférést 70%, a kommunikációt 68%, az oktatást 57% ítélte ebből a nézőpontból fontosnak. A 30%-os szórakoztatást – a maga 35%-ával – a hirdetési és marketing tevékenység is megelőzi, míg a sort 27%-kal a közösségi szolgáltatások zárják.

8. A paragrafus jele: §

A § jel a jogi szövegekben, törvényekben, rendeletekben gyakori írásjel, a 'paragrafus' szó helyett áll. Mindig szóközzel kapcsolódik az előtte álló sorszámnévhez. Toldalékoláskor a toldalék szóköz nélkül, kötőjellel követi az írásjelet: *A 2006. évi LXX. törvény 6. §-a értelmében.*

A paragrafus jel írása: jobb váltó + bal kéz kisujja erősen balra fel a legfelső sorra ↖

A + jel írása: jobb váltó + bal kéz gyűrűsujja fel a legfelső sorra ↑

Az = írása: bal váltó + jobb kéz mutatóujja kissé balra fel a legfelső sorra ↖

Írja az alábbi betűkapcsolási és írásjel-gyakorlatot 3-3 soron keresztül ütemre!

s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s s+s
 j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j j=j
 j=j j=j j=j
 1 + 2 = 3, 2 + 2 = 4, 3 + 4 = 7, 4 + 5 = 9, 5 + 8 = 13, 4 + 8 = 12

Másolja le, majd tartalmilag is értelmezze az alábbi szövegrészletet!

Egy kis algebra!¹⁵

A legtöbb egyetemista valamennyire jártas az algebrában, de mivel az alapműveleteket vagy nem a kellő szinten sajátították el, vagy hamar elfelejtették, sokuknak fel kell frissíteniük a tudásukat. Először is: az algebrában a számokat vagy pozitívnak vagy negatívnak tekintik. Ha egy szám előtt - (mínusz) előjelet látsz, akkor az negatív szám. Így a -8 olvasása: mínusz 8. Ha egy szám előtt nincs előjel, vagy pedig + előjel áll, akkor az a szám pozitív. Így a 8 vagy +8 pozitív nyolcnak olvasandó. A negatív és a pozitív számokat úgy foghatjuk fel, mint a nullától kiinduló, ellenkező irányban haladó számsorokat:

-5 -4 -3 -2 -1 0 +1 +2 +3 +4 +5.

Zavaró lehet, hogy az algebrában és a számtanban a + és a - jeleket az összeadás és a kivonás műveleteinek jelölésére is használják. Az algebrai összeadás és kivonás, vagyis a negatív és pozitív számok összeadásának és kivonásának a szabályai azonban egyszerűek.

1. Ha az összes szám vagy csak pozitív, vagy csak negatív, add össze, és az összeg elé tedd ki a számok előjelét. Tehát: $-2 + -4 = -6$.

2. Ha két szám előjele különböző, akkor összegüket a közöttük levő különbség adja, amelynek előjele a nagyobb szám előjele lesz. Tehát: $4 + -7 = -3$; míg $-4 + 7 = 3$.

3. Ha különböző előjelű számsort kell összeadnod, keresd meg a két összeg algebrai összegét! Tehát: a -5, +3, -1, +6, -2, -7, +8 összeadásánál keresd meg a -5, -1, -2 és -7 összegét, amely -15, majd a +3, +6, és +8 összegét, amely +17.

A -15 és a +17 összege +2.

Ha kézi számológépet használasz, nem kell megkeresned a két összeget külön-külön; egyszerűen csak összeadhatod a számokat. De vigyázz, hogy a megfelelő gombokat nyomd meg! Így a fenti összeadásnál először nyomd meg a - gombot, majd az 5-öt, majd a + gombot, azután a 3-at stb., amikor beütötted az összes számot, nyomd meg az egyenlőségjel (=) gombját!

¹⁵James Deese és Ellin K. Deese: Hogyan tanuljunk?

10. Egyéb írásjelek, különleges karakterek

Jel	Billentűkombináció	A jel jelentése
<	Alt Gr + í	kisebb
>	Alt Gr + y	nagyobb
#	Alt Gr + X	nem egyenlő
;	Alt Gr + vessző	tagmondatokat tagoló jel
&	Alt Gr + c	'et', az és
@	Alt Gr + v	"kukac"
{	Alt Gr + b	kapcsos zárójel (kezdő)
}	Alt Gr + n	kapcsos zárójel (berekasztó)
*	Alt Gr + -	csillag (pl. lábjegyzetben, szorzás műveleteiben)
\	Alt Gr + q	balra dőlő ferde jel (l. honlapcímek)
€	Alt Gr + u	euró jele
[Alt Gr + f	szögletes zárójel (kezdő)
]	Alt Gr + g	szögletes zárójel (berekasztó)
\$	Alt Gr + é	dollár jele

További speciális karakterek találhatóak a Beszúrás\Szimbólum menüben!

MEGOLDÁSOK

1. A pont

A pont mondatvégi írásjel; a kijelentő értelmű mondatot záró írásjel. Általában pontot teszünk a sorszámnevet jelölő számok és a valódi rövidítések után (kivéve a mértékek, pénzek, égtájak rövidítéseit, illetőleg egyes közhasználatú rövidítéseket).

Nem kell pont a feliratok és kiemelt címsorok végére, hivatalos iratokban a tárgy megnevezése után. A gondolat félbeszakítását, elhallgatását vagy – pl. szó szerinti idézetben – valamely szövegrész elhagyását három ponttal szokás jelölni.

A pont mindig alsó helyzetű, és az előtte álló szó utolsó betűjéhez, a számjegyhez vagy más írásjelhez szóköz nélkül kapcsolódik. Szóköz választja el pontot a következő szó első betűjétől. A pont után akkor nem kell szóköz, ha szintén szóköz nélkül kapcsolódó írásjel követi, ha öt- vagy többjegyű számok tagolóeszköze: *550.456 Ft*, ha verizószámot tagol: *Microsoft Word 7.0*, ha az időpont részét alkotja: *2010.01.15.*

2. A vessző

A vesszőt főképp mondatok tagolására és mondatrészek elkülönítésére használjuk. Vesszővel választjuk el egymástól mind a mellérendelő, mind az alárendelő összetett mondatok tagmondatait – a kötőszó meglététől, fajtájától vagy hiányától függetlenül.

A vessző alsó helyzetű írásjel, amely tapad az előtte lévő szó utolsó betűjéhez, számjegyhez vagy más írásjelhez. Utána viszont mindig szóközt kell tenni (kivéve, ha tizedesvesszőként használjuk).

3. Kötőjel, nagykötőjel, gondolatjel, párbeszédjel

E négy írásjel grafikai hasonlóságuk köti össze, de funkciójuk és – ebből adódóan – használatuk is eltérő. A kötőjelet szavak, szóelemek egybetartozásának érzékeltetésére használjuk – legtöbbször szavak sor végi elválasztásakor. A szóösszetételekben az összetett szavak tagolásának eszköze.

A kötőjel középső helyzetű írásjel, és általában tapad az előtte álló szó, szótag utolsó betűjéhez (l. sor végi elválasztás). Szóösszetételekben a kötőjelet követő szó első betűjéhez is szóköz nélkül kapcsolódik. Nem tapad a kötőjel akkor, ha két vagy több egymás után következő szónak azonos az elő- vagy utótagja: *gép- és gyorsíróbajnokság* vagy *irodabútorok és -berendezések*.

Nagykötőjelet használunk pl. két népnév és önálló tulajdonnevek kapcsolatának kifejezésére, valamint két szélső határt, végpontokat jelölő – valamitől valameddig jelentésű – szókapcsolatokban: *magyar–belga együttműködés, Budapest–Prága útvonal*. Helytelen megoldás, ha a nagykötőjelet két kötőjellel pótoljuk: *magyar--belga együttműködés*.

4. Az írásjelek funkciói

"Az előttünk álló pár esztendő az üzleti modellek csatáját hozza a mobilpiacon... Érdekes finanszírozási megoldást nyújthat pl. az a lehetőség, amikor a mobiltelefon-használatért a fogyasztó célzott reklámok fogadásával fizet. A mobiltelefon ugyanis igen sikeres piac-kutatási információkat tartalmaz használatáról, ami nem zárja ki, hogy akár a mobil-szolgáltatók, akár a mobilértéklánc más szereplői – vagy ad absurdum maguk a fogyasztók – közösségei értékesítsék ezt, így finanszírozva a telefon használatát. Azt is észre kell venni, hogy hálózatok, értékláncok fontos kapcsolódási pontjává vált a mobiltelefon, ti. ez tovább színesíti a lehetséges jövőképeket."

- A mondatvégi pont zárja a mondatot, vele együtt a gondolatot.
- A három pont a szöveg (a gondolat) folytatását jelzi.
- A *pl.* (például) és a *ti.* (tudniillik) szavakban rövidítéseket jelez a pont.
- A vessző alá- vagy mellérendelő összetett mondat tagmondatait és egy mellérendelő szószerkezetet kapcsol össze.
- A kötőjel a szó sor végi elválasztását, ill. szóösszetételt jelez.
- A gondolatjel a mondaton belüli közbeékelődést jelöli.

5. Hiányzó írásjelek – értelmezési problémák

Egy induló cég legfőbb problémája általában a forráshiány. A számítógépek, nyomtatók, szerverek beszerzése mellett komoly tételként jelentkezik a munkához szükséges szoftverek megvásárlása is. Egy kisebb cég informatikai környezetének kialakítása, folyamatos működtetése – pl. a megfelelő munkaerő biztosítása – további terheket jelent a vállalkozás, különösen a kis- és középvállalatok számára. A bérelhető infrastruktúra-megoldások segítségével az induláshoz szükséges befektetés jelentős hányada megspórolható azzal, hogy egyáltalán nem kell költeni az irodák informatikai eszközökkel való felszerelésére. A szélessávú elérések elterjedése, a VoIP-megoldások internetes sikere, illetve a vékonykliens-eszközök árcsökkenése megteremtette a PC-mentes irodák lehetőségét.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. Írásjelek összefoglaló gyakorlata

Olvassa el az alábbi elbeszélésrészletet, majd másolja le a szöveget! Értelmezze az írásjelek használatának funkcióit a szöveg kapcsán!

A székely nép eredete a regében¹⁶

Midőn estenden a nap nyugovóra száll s fent a magasban kigyúlnak az ég világoló mécsesei – ha a hold szelíd fénye nem ragyogja be az estét – az égboltozaton halaványon derengő fényöv jelenik meg. „A hadak útja” – mondja megilletődve – e mindennapos égi jelenség láttára a székely; s amit mond, nyomában valami szunnyadó emlék kezd ébredezni lelkében s az emlékekkel felújul előtte verőfényes gyermekkorának legszebb regéje...

„Fogyaték népével hátrált Csaba, hogy az elveszett hon visszaszerzésére ázsiai rokonaival egyesülten térhessen vissza; magával viszi Etele szent kardját, hogy a puszták tengerének habjaiban tisztára mosván, annak bűvös erejét ismét visszaadja. Erdély végső határánál őrködni hagyja a székelyt, hogy ha majd visszatér, segítségére legyen. Elváláskor a távozók áldoznak tűznek, víznek, levegőnek és földnek, azután megesküsznek, hogy fenyegető vész idején segítséggel fordulnak vissza még a világ végéről is. Ám alig haladtak a havas aljáig, már a körül lakó népség felemelkedett a maroknyi székely ellen: de megrendül a föld, megrázkódnak a fenyők koronái s hírül adják a vonulóknak társaik veszedelmét; a hadak egy része visszafordul s meglepven, pozdorjaként szórja szét az ellent.

Egy év múlt el s a völgyek lakói megirigylik a székely nyugalmát s ismét fenyegetik seregeikkel; a patak sikoltva szalad a folyamba, folyam a tengerbe és hírt visznek a távozóknak, a segély nem késik, s a székely ismét mentve lőn.

Három év múltán új nemzetségek veszik körül a székelyt s küzdelem fejlik ki köztük életre-halálra. Már a szellő sem éri el a Görögország tájára távozottakat, de a puszták viharával társulván, mégis megtalálja őket messze délkeleten. Csaba népe harmadszor is győzelemre segíti testvéreiket! ...

A fényes hadak ösvénye pedig, melyet jöttökben s visszatértökben taposának, eltörölhetetlenül maradt az ég boltozatán; lábaiknak és lovaik patkóinak nyomdoka az, mit derült éjféleken mint tejfehér szalagot látsz tündöklenni a magasban, s melynek neve azon órától fogva „hadak útja” a székelyeknél.

¹⁶ Hankó Vilmos: Székelyföld – részlet

2. Hiányzó írásjelek

Olvassa el az alábbi szöveget, tagolja értelemszerűen mondatokra! Pótolja a hiányzó írásjeleket és másolja le a szöveget!

indokolatlan költségek, érthetetlen lassúság, hirtelen és gyökeresen változó pályázati kiírás így jellemezték a folyamatot a pénzügyi szakemberek a bérszámfejtési rendszer megújításáról várhatóan sok milliárd forintba kerül majd a több százezer állami alkalmazott illetményének számfejtését végző ún KIR+ központi illetményszámfejtést támogató informatikai rendszer a jelenlegi KIR fokozatos bevezetése 2002ben indult el. A rendszer ma több mint 600 ezer jogviszonyt kezel ebben nincs benne minden állami alkalmazott és a fenntartása az adatbázisok karbantartása valamint a jogszabályváltozásokból fakadó folyamatos fejlesztése igen költséges de mi okozza a problémát a rendszerhez most kapcsolódik újabb több százezer munkavállaló a főiskolák egyetemek az OEP Országos Egészségbiztosítási Pénztár az MTA Magyar Tudományos Akadémia dolgozói a szakemberek szerint a jelenlegi KIR már nem bővíthető ráadásul több hiányossága is van a KIR+ célja tehát egy szélesebb kört lefedő és több funkciót tartalmazó központi adatbázison alapuló nagy állami illetményszámfejtő rendszer létrehozása amely valamennyi intézmény számára online elérhető a rendszernek teljes kiépítettségében mintegy 30 ezer jellemzően intézményi felhasználója lesz átálláskor csak 160-200 ezer ember bérszámfejtését fogják a KIR+ban végezni minden egyes felhasználó licencdíja 2 ezer € euró körül mozog ez ugyan örökre szól csak éppen az éves követési díj várhatóan a licencdíj 22%a, vagyis az árat gyakorlatilag ötévente újra ki kell fizetni a felhasználóknak

3. Helytelenül és hiányosan használt írásjelek

Javítsa ki, illetőleg pótolja az esetfelvetésben olvasott szöveg írásjeleit, majd írja le helyesen a szöveget!

"A mezőgazdasági agrárvidékfejlesztési valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007 évi XVII törvény 81 §ának 4 bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat és hatásköréről szóló 162-2006 VII 28 Korm rendelet 1 §ának a pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a költségvetési viszontgarancia vállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól szóló 48-2002 XII 28 PM rendelet 2 §a 1 bekezdésének d, e pontjára tekintettel a következőket rendelem el

1 § 1 A mezőgazdasági vállalkozások által de minimális támogatásként igénybe vehető intézményi kezességvállalásról szóló 50-2007 VI 27 FVM rendelet a továbbiakban 50-2007 V. 27 FVM rendelet 1 §ának f pontja helyébe a következő rendelkezés lép

1 § E rendelet alkalmazásában

„f TÉSZ a zöldség-gyümölcs termelői csoportok és termelői szervezetek nemzeti szabályozásáról szóló 67-2009 VI 9 FVM rendelet 2 § a és b pontja szerint előzetesen illetve véglegesen elismert zöldség, gyümölcs termelői értékesítő szervezet”

MEGOLDÁSOK

1. Írásjelek összefoglaló gyakorlata

Írásjelek funkciói A székely nép eredete a regében c. szövegrészletben:

- pont – mondatvégi írásjel;
- hármaspont – a gondolat folytatása (*s az emlékekkel felújul előtte verőfényes gyermekkorának legszebb regéje...*);
- vessző – tagmondatok vagy mellérendelő szókapcsolatok (l. felsorolás) elválasztása (*Elváláskor a távozók áldoznak tűznek, víznek, levegőnek és földnek, azután megesküsznek, hogy fenyegető vész idején segítséggel fordulnak vissza még a világ végéről is.*);
- pontosvessző – lazább kapcsolat – összetartozás – a többszörösen összetett mondatban (*Fogyaték népével hátrált Csaba, hogy az elveszett hon visszaszerzésére ázsiai rokonaival egyesülten térhessen vissza; magával viszi Etele szent kardját, hogy a puszták tengerének habjaiban tisztára mosván, annak bűvös erejét ismét visszaadja.*);
- gondolatjel – közbevetés („*A hadak útja*” – *mondja megilletődve – e mindennapos égi jelenség láttára a székely...*);
- kötőjel – mellérendelő szókapcsolat (l. *életre-halálra*);
- idézőjel – sajátos értelmezése a kifejezésnek (l. *"hadak útja"*);
- kettőspont – értelmező kiemelés (*Ám alig haladtak a havas aljáig, már a körül lakó népség felemelkedett a maroknyi székely ellen: de megrendül a föld, megrázkódnak a fenyők koronái...*);
- felkiáltójel – érzelmi töltet kifejezése (l. *Csaba népe harmadszor is győzelemre segíti testvéreiket!*).

2. Hiányzó írásjelek

Olvassa el az alábbi szöveget, tagolja értelemszerűen mondatokra! Pótolja a hiányzó írásjeleket és másolja le a szöveget!

"Indokolatlan költségek, érthetetlen lassúság, hirtelen és gyökeresen változó pályázati kiírás" – így jellemezték a folyamatot a pénzügyi szakemberek a bérszámfejtési rendszer megújításáról. Várhatóan sok milliárd forintba kerül majd a több százezer állami alkalmazott illetményének számfejtését végző, ún. KIR+ (központi illetményszámfejtést támogató informatikai rendszer). A jelenlegi KIR fokozatos bevezetése 2002-ben indult el. A rendszer ma több mint 600 ezer jogviszonyt kezel – ebben nincs benne minden állami alkalmazott –, és a fenntartása, az adatbázisok karbantartása, valamint – a jogszabályváltozásokból fakadó – folyamatos fejlesztése igen költséges. De mi okozza a problémát? A rendszerhez most kapcsolódik újabb több százezer munkavállaló: a főiskolák, egyetemek, az OEP (Országos Egészségbiztosítási Pénztár), az MTA (Magyar Tudományos Akadémia) dolgozói. A szakemberek szerint a jelenlegi KIR már nem bővíthető; ráadásul több hiányossága is van. A KIR+ célja tehát egy szélesebb kört lefedő és több funkciót tartalmazó, központi adatbázison alapuló nagy állami illetményszámfejtő rendszer létrehozása, amely valamennyi intézmény számára online elérhető. A rendszernek – teljes kiépítettségében – mintegy 30 ezer (jellemzően intézményi) felhasználója lesz. Átálláskor csak 160–200 ezer ember bérszámfejtését fogják a KIR+-ban végezni. Minden egyes felhasználó licenrdíja 2 ezer € (euró) körül mozog. Ez ugyan "örökre" szól, csak éppen az éves követési díj várhatóan a licenrdíj 22%-a, vagyis az árat gyakorlatilag ötévente újra ki kell fizetni a felhasználóknak.

3. Helytelenül és hiányosan használt írásjelek

Javítsa ki, illetőleg pótolja az esetfelvetésben olvasott szöveg írásjeleit, majd írja le helyesen a szöveget!

"A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény 81. §-ának (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter feladat- és hatásköréről szóló 162/2006. (VII. 28.) Korm. rendelet 1. §-ának a) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva – a költségvetési viszontgarancia vállalásának és érvényesítésének részletes szabályairól szóló 48/2002. (XII. 28.) PM rendelet 2. §-a (1) bekezdésének d)–e) pontjára tekintettel – a következőket rendelem el:

1. § (1) A mezőgazdasági vállalkozások által de minimális támogatásként igénybe vehető intézményi kezességvállalásról szóló 50/2007. (VI. 27.) FVM rendelet [a továbbiakban: 50/2007. (VI. 27.) FVM rendelet] 1. §-ának f) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[1. § E rendelet alkalmazásában:]

„f) TЭСZ: a zöldség-gyümölcs termelői csoportok és termelői szervezetek nemzeti szabályozásáról szóló 67/2009. (VI. 9.) FVM rendelet 2. § a) és b) pontja szerint előzetesen, illetve véglegesen elismert zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezet.”

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

A magyar helyesírás szabályai. 11. kiadás. Akadémiai Kiadó. Budapest, 1984.

Keszler Borbála: A magyar írásjelhasználat és Európa.
<http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1271/127104.pdf> 6. o. (2009. 12. 30.)

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: Az írásjelek. In: Helyesírás. Osiris Kiadó. Budapest. 2004.

Laczkó Krisztina – Mártonfi Attila: A számok, a keltezés és a címezés. In: Helyesírás. Osiris Kiadó. Budapest. 2004.

<http://mek.oszk.hu> (2009. 12. 29.)

AJÁNLOTT IRODALOM

Haiman György: A zárójel a tipográfiában. Magyar Grafika, 1995a. 3/25–26.

Haiman György: Gondolatok az idézőjelről. Magyar Grafika, 1995b. 5/46–49.

Haiman György: Az írásjelek néhány kérdéséről. Magyar Grafika, 1996. 5/45–46.

Keszler Borbála: Írásjeltan. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.

Keszler Borbála: A magyar írásjelhasználat és grammatikai alapjai. Kandidátusi értekezés. Kézirat. MTA Kézírártára. Budapest. 1985.

Keszler Borbála: Írásjeltan. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 2004.

Keszler Borbála: Írásjel-használati gyakorlókönyv. Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története. Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest, 2006.

Keszler Borbála: Írásjeltan és interdiszciplinaritás. Magyar Nyelv, 2007. 1/1–16.

Nyelvművelő kézikönyv (Szerk.: Grétsy László és Kovalovszky Miklós). Akadémiai Kiadó, Budapest, 1983.

Virágvölgyi Péter: A tipográfia mestersége – számítógéppel. Osiris Kiadó. Budapest, 1999.

A(z) 1617-06 modul 006-os szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
33 346 01 1000 00 00	Irodai asszisztens
33 346 01 0100 31 01	Gépíró
33 346 01 0100 31 02	Gépíró, szövegszerkesztő
54 346 01 0010 54 01	Idegen nyelvi titkár
54 346 01 0010 54 02	Iskolatitkár
54 346 01 0010 54 03	Ügyintéző titkár

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
12 óra

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató